

สุนทรพจน์ของดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี ของสมาคมธนาคารไทย

โรงแรมเอราวัณ วันพุธที่ 12 กุมภาพันธ์ 2512^{1]}

ท่านผู้เป็นประธาน ท่านอุบาสิกและอุบาสกผู้ใฝ่ในธรรม

คำวันนี้ ผมจะขอยกเอาคาถาคติของสมาคมธนาคารไทยมาเป็นกระพุ้งสำหรับวิชันนายขยายความ กล่าวคือ “สัจจํ สามัคคี จาโค” ซึ่งสมาคมธนาคารไทยแปลได้ความย่อว่า สัจจะ ความซื่อสัตย์ระหว่างกัน สามัคคี ความกลมเกลียวระหว่างกัน จาคะ การยอมเสียสละร่วมกัน ดังนี้

ในการเลี้ยงอาหารค่ำประจำปีของสมาคมธนาคารไทยทุกปีมานั้น ย่อมจะต้องมีการกล่าวถึงเศรษฐกิจการเงิน การคลัง และการธนาคาร เป็นหัวข้อสำคัญตามปกติ และภาวะเศรษฐกิจของบ้านเมืองนั้นย่อมเกี่ยวพันพาดพิงอยู่กับการปกครองบ้านเมืองโดยใกล้ชิด สำหรับปีนี้ถ้าจะหลีกเลี่ยงเรื่องของการปกครองในที่ประชุมนี้เสียได้คงจะดี เพราะการรณรงค์ทางการเมืองเพิ่งจะยุติลงไปสองวันนั่นเอง ควันในสมรภูมียังคงกุ่มๆ อยู่ และวาทะทั้งหลายที่มีศิลป์บ้างไร้ศิลป์บ้าง ยังกรุ่นติดโสตและเนตรประสาทอยู่มิวาย นี่ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งสัตบุรุษแห่งวงการธนาคารไทยคงจะสำเนียงแต่โดยดีว่า ในสมรภูมิการเมืองนั้น ไม่ว่าฝ่ายใดมีชัยหรือปราชัย นายธนาคารทั้งหลายก็ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในหลักการอยู่ดังเดิมกล่าวคือ บริการประชาชนและรัฐบาล ทางด้านการเงินเพื่อพัฒนาด้านเสถียรภาพ อนึ่งนายธนาคารกลางนั้น พึงรักษาความเป็นกลางในระหว่างพรรคการเมืองโดยเคร่งครัด ฉะนั้นในโอกาสนี้

1] นายจรัส จตุรภัทร เป็นประธานสมาคมธนาคารไทย ต่อจาก นายอุเทน เตชะไพบูลย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2513

ธรรมกถาของสมาคมธนาคารไทยจึงเป็นร่วมโพธิ์อันดีงามสำหรับนายธนาคาร
กลางที่มีหน้าที่จะต้องพูด

มนุษย์เราไม่ว่าจะครองชีวิตอยู่โดยสันโดษก็ดี หรือจะอยู่ร่วมกันเป็น
หมู่คณะก็ดี ย่อมต้องอาศัยธรรมเป็นเครื่องชี้ทางดำเนินไปสู่ความจริง ถ้าปราศ
จากหลักธรรมเสียแล้ว มนุษย์เราย่อมจะประพทิตรวนเร และมักจะปฏิบัติไป
ในทำนองเบียดเบียนซึ่งกันและกัน อันเป็นทางนำไปสู่หายนะแห่งสังคมของ
มนุษย์นั้น ด้วยเหตุนี้ จึงมีพุทธภาษิตสอนไว้ว่า “ผาติ กิริยา อริหฺสูยฺม ปรี
ควรทำแต่ความเจริญ อย่าเบียดเบียนเขา” และกิจการที่ท่านประธานสมาคม
ท่านกรรมการ และสมาชิกของสมาคมธนาคารไทยได้ตั้งเข็มอันเที่ยงตรง
ของสมาคมไว้ในหลักธรรมอันดี ย่อมทำให้มั่นใจได้ว่า เมื่อได้กำหนดคตติ
ของสมาคมไว้เป็นอย่างดีแล้ว สมาชิกทั้งหลายของสมาคมคงจะปฏิบัติตาม
คตติธรรมดังกล่าว สมกับคำพุทธภาษิตที่ว่า “อตฺตานเจ ตถา กิริยา ยถญฺญ
มนุสฺสาสตี ถ้าพว้าสอนผู้อื่นฉันใด ก็ควรทำตนฉันนั้น” และเมื่อสมาชิกของ
สมาคมนี้ได้ปฏิบัติตามคตติแล้ว ก็ย่อมสมควรได้รับความสรรเสริญว่าจะได้
ประพทิตดี ประพทิตชอบ ปฏิบัติตนเป็นบัณฑิต นำยินดี เพราะ “อนตฺถ
ปริจฺจุชฺเชตี อตฺถํ คณฺหาตี ปญฺหิตโต บัณฺฑิตยอมนเวณสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์
ถือเอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์” ฉะนั้น

อันคตติข้อแรกของสมาคม คือ สจฺจํ นั้น เป็นคุณธรรมเบื้องต้นแห่ง
สัตตบุรุษหมู่ใด คณะใด จะแสวงธรรมปฏิบัติย่อมต้องอาศัยความซื่อสัตย์
ภายในหมู่คณะเป็นที่ตั้ง จึงมีความเชื่อถือซึ่งกันและกันได้อย่างสนิทแน่นแฟ้น
คณะเราทั้งหลายที่เป็นนายธนาคารย่อมจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันจึงจะ
ประกอบสัมมาอาชีพะได้โดยดีและในการนี้ ความเชื่อถือซึ่งกันและกันเป็น
ปัจจัยสำคัญ เพราะสินเชื่อเป็นเครื่องประกอบอาชีพของพวกเราทุกคน พระ
ท่านจึงสรรเสริญวจาสัตย์ว่า “เป็นวจาที่ไม่มีวันตาย สจฺจํเว อมตา วาจา”
ดังนั้น แต่วจาสัตย์นั้นนอกจากจำเป็นสำหรับหมู่ นายธนาคารพาณิชยด้วยกัน

แล้ว ยังมีความสำคัญยิ่งในความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารพาณิชย์กับธนาคารชาติด้วย เพราะธนาคารชาติเป็นแหล่งรวมแห่งสถิติการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ทั้งหลาย ถ้าเมื่อใดธนาคารพาณิชย์ใดละเมิดสิ่งนี้จะต่อธนาคารชาติจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้ดอกเบี้ยเงินฝากเกินกำหนดก็ดี เกี่ยวกับการอุปโลกน์ตั้งบัญชีเงินฝากจากอากาศธาตุก็ดี หรือเกี่ยวกับการควบคุมแลกเปลี่ยนเงินก็ดี เมื่อนั้นธนาคารพาณิชย์นั้นคือขาด นำเกรงว่าจะตกนรก ด้วยเหตุนี้พระท่านจึงได้สอนไว้ว่า “สจฺเจ อตุเถ จ ธมฺเม จ อหุ สนฺโต ปตฺถิฏฐิตา สัตบุรุษตั้งมั่นในความสัตย์ที่เป็นอรรถและเป็นธรรม”

คติข้อสองของสมาคม คือ สามัคคี ความกลมเกลียวระหว่างกันนั้นเป็นธรรมที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับหมู่คณะ คนที่อยู่ในเรือลำเดียวกัน หากพร้อมเพรียงกัน พายพร้อมๆ กัน ก็จะถึงเป้าหมายเร็วขึ้น ถ้าต่างคนต่างพายกันคนละที หรือมือไม่พายเอาเท้าราน้ำ ก็จะไม่สำเร็จประโยชน์ด้วยกันได้ยาก สมดังพุทธภาษิตที่ว่า “สุखा สงฺขมฺสุส สามัคคี ความพร้อมเพรียงของหมู่ยังให้เกิดสุข” ฉะนั้น แต่ความสามัคคีนั้นจะเกิดขึ้นได้และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะยั่งยืนอยู่ได้เรียบร้อย ต้องอาศัยคุณธรรมอีกสองประการ กล่าวคือ อธิยาศัยไมตรี ความผ้นอ่อนหย่อนตามซึ่งกันและกัน ประการหนึ่ง กับความยุติธรรมในหมู่คณะนั้น อีกประการหนึ่ง หากหมู่คณะใดขาดความประนีประนอมเกื้อกูลกัน แต่ละคนแต่ละธนาคาร ปากก็พร้าแต่ว่าจะสามัคคีกัน แต่ในกรรมและกายกรรมนั้น กำหนดให้ผู้อื่นนึ้มเข้ามาสามัคคีกับตน ตนเองไม่มีวันนึ้มเข้าหาผู้อื่นแล้ว สามัคคีเกิดอยู่มิได้ อนึ่งเล่า การเอารัดเอาเปรียบกันในทางอาชีพ การแข่งขันโดยมิชอบ ย่อมนำมาซึ่งความอยุติธรรม ซึ่งเป็นหนอนบ่อนทำลายสามัคคีธรรมในหมู่คณะ ฉะนั้นบุคคลทั้งหลายจึงพึงละเว้นจากการทำบาป เพื่อให้เกิดความยุติธรรมในหมู่คณะ จึงจะมีสามัคคีในหมู่คณะนั้นได้ “น ฆาสเหตฺปิ กเรยฺย ปาปํ ปุญฺญานิ ถยิราถ สุขาวหาติ ไม่ควรทำบาป เพราะเห็นแก่กิน ควรทำบุญ อันนำสุขมาให้”

คติข้อที่สาม คือ จาโค การยอมเสียสละนั้นเป็นปัจจัยสำคัญแห่งสามัคคีธรรม ถ้าเป็นการยอมเสียสละให้กันร่วมกันในหมู่คณะ นอกจากนั้นบุคคลใดแผ่เมตตาบริจาตทรัพย์ กำลังแรงและเวลาให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นนอกหมู่คณะของตนก็ย่อมจะได้อันสงส์ เป็นที่รักที่ชอบที่นิยมและที่สรรเสริญแก่เทวาและมนุษย์ทั้งหลาย “ทานํ ชิตฺตุนิ คนฺถติ ผู้ให้ยอมผูกไมตรีไว้ได้” ผู้ใดประกอบอาชีพได้ผลประโยชน์มาดีแล้ว บริจาตผลประโยชน์นั้นบางส่วนแก่ผู้ยากไร้ ตำต้อยหรือพิการ หรือบริจาตเพื่อเกื้อกูลประเทศชาติให้พัฒนาไปโดยดี ย่อมได้ชื่อว่าเป็นสัตบุรุษสมดังคำพุทธภาษิตที่ว่า “สนฺโต สฺตฺตฺตฺหิตฺเต วาตา สัตบุรุษยินดีในการเกื้อกูลสัตว์” จาคะธรรมนี้ถ้าเราปฏิบัติภายในขอบเขตอันสมควร เช่น ไม่ใช่เป็นไปในการทำงานของผลาญทรัพย์ของผู้ฝากเงินหรือผู้ถือหุ้นในธนาคารเรา โดยเราเอาชื่อเอาหน้าเอาตาว่าเป็นผู้บริจาต ซึ่งแท้จริงเป็นทรัพย์ของผู้อื่น ถ้าเราดเว้นการทำงานนอกคอกนอกธรรมเนียมดังกล่าวแล้ว จะนำความเจริญมาสู่สมาชิกของสมาคมธนาคารไทยเป็นยิ่งนัก

ก่อนจบ ผมจะขอกล่าวถึงสัจจะอีกสักเล็กน้อย พอประดับสติปัญญาซึ่งกันและกัน สัจจะที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นได้กล่าวในนัยที่ว่า เป็นความประพฤติชื่อตรงต่อกัน อันเป็นธรรมะอันควรเทอดทูนสรรเสริญ แต่สัจจะยังมีความหมายอีกประการหนึ่ง คือการใฝ่แสวงหาความจริง เป็นสิ่งอันควรสนับสนุนอย่างยิ่ง เพราะสัจจะตามนัยนี้ เป็นบ่อเกิดแห่งวิชา และเป็นเครื่องมือขจัดอวิชาให้ปลาศนาไปมีอุทาหรณ์พียงนำมากล่าว ณ ที่นี้คือ เมื่อผู้ว่าการธนาคารชาติต่างๆ ในภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ไปประชุมกันที่เกาะบาห์ลีเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ศกนี้ แล้วเกิดศรัทธาร่วมกันใฝ่หาความจริงว่า ในรอบสิบปีข้างหน้านี้ คาดหมายได้หรือไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ในด้านสมรรถภูมิเวียตนามและสมรรถภูมิอื่นๆ การเกษตรและอุตสาหกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะดำเนินก้าวหน้าไปอย่างไร และตกลงกันว่า จะได้มีการวิจัยศึกษาร่วมกัน โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าของเรื่องในเบื้องต้นนี้ เรียกได้ว่าต่างคนต่างใฝ่ในสัจจะด้านวิชาการ เศรษฐกิจ การเงิน การธนาคาร เมื่อได้ความรู้แล้ว

ต่างคนต่างจะได้ช่วยรัฐบาลและวงราชการวางแผนนโยบายดำเนินการให้เหมาะกับเหตุการณ์และทันแก่เหตุการณ์ เช่นนี้ก็หวังได้ว่าจะก่อประโยชน์ร่วมกัน โดยไพศาล นับว่าเป็นการเฝ้าระวังจะอันพึงสนับสนุน

แต่ในการเฝ้าระวังจะดังกล่าวนี้นี้ ควรที่เราท่านทั้งหลายจะพึงวางหลักการพิจารณาไว้ให้รอบคอบโดยดี ในการแสวงหาวิชาหากเราตั้งกระทู้ไว้ผิดๆ คำตอบที่เราจะพึงหวังได้นั้นย่อมจะผิดๆ เเงไปเช่นเดียวกัน เช่นที่เราท่านทั้งหลายเป็นห่วงในในทรัพย์สินสมบัติอันประเสริฐของชาติไทยที่ธนาคารชาติถืออยู่คือเงินสำรองระหว่างประเทศ และพยายามจะแสวงหาความรู้ว่า ธนาคารชาติจะจัดการเป็นประการใดนั้น ก็เป็นความห่วงใยที่ซอบอยู่ น่าสรรเสริญแท้ แต่ถ้าเผชิญตั้งกระทู้ผิดพลาดไป โพลไปถามต่อหน้าธารกำนัลว่า ธนาคารชาติจะสนับสนุนเงินเหรียญอเมริกันหรือไม่นั้น ก็จะทำให้สงสัยจะได้ยาก เพราะถามแบบไม่เข้าประเด็น ไม่ใช่หน้าที่กการอะไรของธนาคารชาติไทยที่จะอาจเอื้อมไปสนับสนุนเงินเหรียญอเมริกันหรือเงินชาติใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าปัญหาเมื่ออยู่ว่าธนาคารชาติไทยจะรักษาทรัพย์สินสมบัติของชาติไว้ในรูปใดจึงจะดี คำตอบก็มีอยู่แล้วในกฎหมายว่าด้วยเงินตราซึ่งระบุเป็นกรอบไว้ให้รักษาทุนสำรองเงินตราไว้ในรูปทองคำ เงินปอนด์สเตอร์ลิงและเงินเหรียญอเมริกันสามอย่าง ถ้าอยากจะรู้ว่าในทางปฏิบัติทำอย่างไร ก็ดูได้ว่าธนาคารชาติลงทุนอย่างไรนอกประเทศ ทุนรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราซื้อขายเงินอย่างไร ขณะนี้เงินสำรองระหว่างประเทศเราถือไว้เป็นเหรียญอเมริกันเป็นส่วนใหญ่ 89% เพื่อหาผลประโยชน์ ถือไว้เป็นทองคำบ้างพอสมควร คือประมาณ 9% ซึ่งไม่มีผลประโยชน์ แต่ปลอดภัยสักหน่อย และถือไว้เป็นปอนด์สเตอร์ลิงเหลือเพียงไม่กี่ล้าน ธนาคารชาติจะตั้งมั่นในหลักการอยู่เสมอ ที่จะรักษาทรัพย์สินสมบัติของประเทศไว้ให้มั่นคงและได้ประโยชน์ สัจจะความจริงข้อนี้ไม่ต้องพูด ไม่ต้องถามก็เข้าถึงแล้ว ถ้าไม่เกรงใจว่าไปลอกคติของพรรคการเมืองเขามาที่ว่า “ทำดีกว่าพูด” ก็อยากจะกล่าวว่า “ดูเขาทำดีกว่าฟังเขาพูด” ฉะนั้น

วิสัยขนาดตาของสมาคมธนาคารไทยมาก็สมควรด้วยเวลาเพียงนี้ แต่

ก่อนจบควรจะกล่าวอนุโมทนาธรรมภาคาถา ถือ บทยถาฯ และสามัญญานุโมทนา
คาถา คือ บทสัพพีฯ ดังนี้

“หวังน้ำที่เต็ม ย่อมยังสมุทรสาครให้บริบูรณ์ได้ฉันใด ท่านที่ท่าน
สมาชิกสมาคมธนาคารไทยอุทิศให้พวกข้าพเจ้าในคำวันนี้ ย่อมสำเร็จประโยชน์
แก่ท่านประธานและสมาชิกทั้งมวลฉันนั้น ขออิสรุผลที่ท่านปรารถนาแล้ว
ตั้งใจแล้ว จงสำเร็จโดยฉับพลัน ขอความดำริทั้งปวงจงสมบูรณ์เต็มที่เหมือน
ดวงจันทร์วันเพ็ญ เหมือนแก้วมณีอันสว่างไสว ควรยินดี”

“ความเจริญไรทั้งปวงจงบาราศไป โรคทั้งปวงของท่านจงหาย อันตราย
อย่ามีแก่ท่าน ท่านจงเป็นผู้มีความสุข มีอายุยืน บุคคลผู้มีวิสัยปกติกราบไหว้
มีวิสัยปกติอ่อนน้อมต่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นนิจ ย่อมเจริญด้วยธรรมสี่ประการ
คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ”

ท่านทั้งหลาย ถ้าท่านจะถือศีลก็เชิญตามอัธยาศัย แต่อย่าเพิ่งถือศีล
ที่ห้า ขอบรรดาอุบาสิกอุบาสิกาที่เป็นแขกมาในคำนี้ ได้โปรดพร้อมเพรียงกัน
ดื่มเพื่อความ สุขความเจริญของท่านประธานกรรมการ และสมาชิกสมาคม
ธนาคารไทย.

สุนทรพจน์ของดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์

ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปี 2513 ของสมาคมธนาคารไทย

ณ โรงแรมเอราวัณ 11 กุมภาพันธ์ 2513

ท่านประธาน กรรมการสมาคมธนาคาร ท่านสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษ ที่เคารพ

วาระนี้เป็นวาระที่ 10 ในวาระปีที่ 11 ที่ในฐานะผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ผมได้รับเกียรติให้กล่าวตอบประธานกรรมการแทนแขกผู้ได้รับเชิญมาในงานเลี้ยงอาหารค่ำประจำปีของสมาคมธนาคารไทย งานนี้แขกผู้รับเชิญทั้งหลาย รวมทั้งผม ถือเป็นวาระอันสำคัญประจำปี เพราะนอกจากจะเป็นโอกาสที่ได้พบปะสนทนากับท่านทั้งหลายที่มีส่วนบริหารกิจการธนาคาร ทั้งฝ่ายหน้าและฝ่ายในแล้ว พวกเรายังได้รับความเพลิดเพลินเจริญสุขด้วยรสอาหารและเครื่องดื่มอันเยี่ยมยอด ท่ามกลางบุปผชาติและดนตรีอันชวนชมกลม่อมอารมณ์ให้ไกลจากความหมกมุ่นกังวลประจำวัน ท่านประธานและท่านผู้รับผิดชอบในการจัดงานนี้ทุกท่านควรจะได้รับคามนิยมนิยมชมชอบและขอบคุณจากแขกผู้รับเชิญทั้งหมดเป็นอย่างยิ่ง

นับตั้งแต่สมาคมธนาคารไทยเริ่มก่อตั้งขึ้นมาเมื่อเดือนกันยายน 2501 บัดนี้ ก็ครบสิบสองปี คือ ครบรอบนักษัตรแล้ว และตามประเพณีไทยเราก็ถือว่า รอบสิบสองปีเป็นวาระอันพึงกำหนดหมายเป็นสำคัญแห่งชีวิตของบุคคลและหมู่คณะ ผมจึงขอถือโอกาสเชิญชวนให้เราทั้งหลายในที่ประชุมสันนิบาตในค้ำวันนี้ หวลระลึกถึงกิจกรรมและเหตุการณ์ต่างๆ ในรอบนักษัตรที่ได้ผ่านพ้นไป ซึ่งเราทั้งธนาคารพาณิชย์และธนาคารกลางได้ร่วมกันกระทำ ได้ร่วมกันประสบและเผชิญ เพื่อเป็นอนุสติและเป็นขวัญและพลังให้พวกเราในวงการธนาคาร ได้มีจิตยึดเหนี่ยวสำหรับเผชิญอนาคตในรอบนักษัตรต่อไป